

גיליון הורים פרשת שופטים

הורים יקרים,

פרשת שופטים עוסקת בארבעת סוגי ההנהגה של עם ישראל: שופט, מלך, כהן ונביא.

בתוך כך אנו מצווים לקיים מערכת משפט ואכיפה על פי דיני התורה.

התורה חוזרת ללמד על איסורי עבודה זרה והעונש עליהם, מצוות מינוי מלך, עבודת הכהנים והלוויים והשכר על עבודתם, ערי מקלט, ועוד...

משה רבנו מצווה על איסור יראת הלוחמים מפני הקרבות מי האיש ירא וירא הלך וישב לביתו ולא ימס את לבב אָחיו פְּלִבּוֹ... " ומצווה על מלחמות הכיבוש פי תקרב אל עיר להלחם עליה ואופן ניהול המלחמה.

בסוף הפרשה לומדים את פרשת העגלה הערופה בנחל, על האחריות ההדדית שצריכה להיות לנו כלפי כל אחד מעם ישראל ואף על ליווי של אורח שהגיע לעיר שלכאורה אין לנו אחריות כלפיו.

לקראת השבת מצורפים עשרה סיפורים. (שלושת האחרונים הופיעו בעבר בצורות שונות). מומלץ להכין את המסר הרצוי והדרוש בביתכם שבוע טוב ושבת שלום

סיפור א' לשולחן שבת

כתוב בפרשה "שופטים וְשֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֵּן לָהֶם כְּכֹל שְׁעָרֶיךָ... וְשֹׁפְטוּ אֶת הָעָם מִשֹּׁפֵט צֶדֶק".
נבין מהו משפט צדק לפי הסיפור:

אביעזר ויהושע ידעו מראש שהדרך אל העיר הגדולה תאריך חמישה ימים. הדרך עברה במדבר שבו אין איש ולא ניתן להשיג בו אוכל, ולכן הם הצטיידו מראש במזון מספק לכל המסע.

אביעזר הביא עמו שלושה כיכרות לחם ויהושע הביא עמו שניים.

זו לא הייתה הפעם הראשונה שבה עשו את הדרך, והם ידעו שחמישה ככרות יספיקו להם בהחלט.

לקראת צהרי היום הראשון ראו אביעזר ויהושע אדם רץ לעברם בלי שום תרמיל או מזוודה. 'יהודים יקרים', פתח כשהגיע אליהם מתנשם ומתנשף, 'אני חייב להגיע לעיר הגדולה, אך לצערי לא נותר לי כאן כל רכוש ולא יכולתי להצטייד מראש באוכל, התסכימו בטובכם שאבוא עמכם ואוכל מלחמכם עד שנגיע לעיר?'

כדרכם של יהודים שהם רחמנים וגומלי חסדים הסכימו השניים מיד. 'כשנגיע לעיר' הוסיף האיש, 'אפצה אתכם על כך שאכלתי מפתכם, לא חסר לי כסף!'

אביעזר ויהושע לא היו בטוחים בכך, אך הדבר לא הפריע להם. החלטנו לתת מלחמנו לאיש הזר כדי לגמול עמו חסד ולא לשם הכסף, הרהרו, אך אם בנוסף למצווה האיש עוד יפצה אותנו, מה רע בכך?

המסע נמשך כצפוי חמישה ימים בדיוק. בכל יום פרסו שני החברים כיכר לחם אחת לשלושה חלקים שווים, נתנו אחד לאיש הזר, וכל אחד מהם אכל את חלקו.

כשהגיעו לעיר הגדולה ביקש האיש שיבואו עמו לביתו, ושם, לאחר שהגיש להם ארוחה דשנה, העניק להם חמישה מטבעות זהב. 'מטבע אחד כנגד כל יום שאכלתי עמכם' פירש.

השניים יצאו מביתו בהכרת תודה, אך מספר שניות לאחר מכן פרץ הוויכוח ביניהם. אביעזר אמר שמכיוון שהוא הביא שלושה כיכרות מגיעים לו שלושה מטבעות זהב וליהושע שהביא רק שני כיכרות מגיעים שני מטבעות בלבד. לעומתו טען יהושע שמכיוון שהם יצאו לדרכם ביחד כשותפים שווים, כל אחד צריך לקבל שניים וחצי מטבעות זהב.

כשנוכחו לדעת כי אינם מצליחים להגיע לעמק השווה, החליטו ללכת לבית הדין כדי שיכריע בגורלם. בראש בית הדין ישב פרשן התורה המפורסם רבנו אברהם אבן עזרא, הוא שמע בקשב רב את סיפורם ואת טענותיהם.

בסוף הדיון גזר הרב את פסק הדין: 'אביעזר שהביא עמו שלושה כיכרות לחם יקבל ארבעה מטבעות זהב, ויהושע, בעל שני הכיכרות, יקבל רק מטבע זהב אחד...'

כששמעו את פסק הדין היו שניהם המומים. יהושע היה משוכנע שחלה פה טעות, אך אפילו אביעזר, שדרש במקור שלושה מטבעות, לא הבין כיצד פסק הרב החכם פסק דין מוזר כל כך - שמגיעים לו ארבעה מטבעות.

למראה מבטיהם התמהים החליט הרב להסביר:

'ראשית, פסק הדין מבוסס על כך שהאורח שילם על מה שאכל, כפי שהוא עצמו אמר ששילם מטבע כנגד כל יום שאכל'. שניהם הנהגו בהסכמה.

'עתה נותר לקבוע', המשיך הרב להסביר, 'כמה אכל האורח מכיכרותיו של כל אחד מכם'. גם עתה הוסיפו אביעזר ויהושע להנהג בהבנה. 'ובכן, המסע נמשך חמישה ימים, וביחד היו לכם חמישה כיכרות. זאת אומרת שבכל יום אכלתם שלושתכם כיכר לחם אחת שהתחלקה לשלושה חלקים. יוצא מכך שכל אחד אכל שליש כיכר ביום, ובחמישה ימים כל אחד אכל חמישה שלישים! הרב חיכה שהדברים יובנו, ושני בעלי הדין אכן הנהגו בהסכמה. 'ועתה נותר לנו רק לקבוע כמה שלישים הביא כל אחד מכם' - המשיך הרב. 'יהושע, בעל 2 הכיכרות, הביא 6 שלישים (2 ככרות כפול 3), הוא עצמו אכל 5 שלישים, ולכן הזר קיבל ממנו רק שליש אחד בלבד. אביעזר, לעומתו, שהביא 3 כיכרות, הביא 9 שלישים של כיכר (שלושה כיכרות כפול 3). הוא אכל בעצמו חמישה, ומכאן שהזר קיבל ממנו 4 שלישים. לכן הפסק הנכון הוא שאביעזר בעל 3 הכיכרות יקבל 4 מטבעות, ויהושע בעל 2 הכיכרות יקבל מטבע אחד בלבד'. הודו השניים בהתפעלות ואמרו: אכן גדולה חכמת התורה ולומדיה.

סיפור ב' לשולחן שבת

הפרשה נפתחת בציווי "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך..." ונשאלת השאלה מדוע לא נכתב "שופטים ושוטרים תתנו לכם בכל שעריכם..." הרי את הציווי אומר משה רבנו בעצמו? למי הוא אומר את הציווי? נביא סיפור שיבאר זאת עפ"י הגמרא (בבא בתרא ס, ב) "קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים" היו שני שכנים שהחצרות שלהם היו זה לצד זה. האחד היה מתפרנס מייבוש תאנים - היה שוטחם בחצרו ומוכרם בשוק. שכנו ששתל עץ בגינתו ולא השגיח עליו החל העץ להתעקם וככל שגדל הסתיר חלק ניכר מקרני השמש עד שבגינת חברו לא האירה השמש, והדבר פגע בפרנסתו. כל ניסיונותיו לשכנע את השכן עלו בתוהו. בעירם היה רב בקיא ופסק דינו היה חד וחריף, ובתוך כמה דקות בעלי הדין קיבלו תשובה. החליט מיודענו לתבוע את שכנו לדין תורה. משישמע הרב את טענותיהם ביקשם לבוא למחרת. השמש של ביה"ד התפלא - מעולם הרב לא דחה משפט יותר מ-10 דקות הפסקה. משניגש לרב ביקשו הרב לגשת לרבנית לקחת מסור ולנסר את העץ שבגינתו. השמש עשה כדבר הרב וכת את העץ. למחרת הגיעו בעלי הדין והרב פסק שהשכן צריך לכרות את העץ. השכן כעס על הרב ואמר - "זהו פסק הדין? והרי אני כל יום עובד בדרך לעבודה ורואה שהעץ של הרב אף הוא עקום ומסתיר את השמש מגינת השכן?"... אמר לו הרב: "גש לביתי ותראה מה עשיתי אמש לעץ שלי, ועשה כן גם אתה!"... התורה אומרת לנו הוראה: "שופטים ושוטרים תיתן לך" - קודם כל על הדיין לבדוק את עצמו, ורק אח"כ "ושפטו את העם משפט צדק" - הדין שלהם יתקבל על בעל הדין.

סיפור ג' לשולחן שבת

כל דין שאדם דן כאן לעצמו כך ידונו אותו בשמים... "לא תטה משפט... ולא תיקח שחד כי השוחד יעוור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים. צדק צדק תרדוף למען תחיה..." הבן איש חי ביאר את הפסוק "ולא תקח שוחד..." לאור דברי המדרש כי: "כל דיין שלוקח שוחד אינו מת עד שיורה צדק בהוראתו". באופן הבא: "ואם תתן את נפשך שאתה פוסק כאן כשיטה פלונית, תדע לך ש"צדק צדק תרדוף"! במקרה אחר ששם לא תקבל שוחד, הרי תפסוק כפי האמת וייתר תשובתך... ה'ציוני תורה' מביא סיפור הקשור לעניין הזה: בוילנא היו כמה עגלונים שבסוף עבודתם היו מתיישבים יחד לבלות זמנם בבית מרוח. יום אחד, תוך כדי צחוקם המתגלגל עלה על הפרק הנושא של "עולם הבא", ונדברו ביניהם שהראשון מבניהם שמת יבוא לספר לחבריו מה עבר עליו. ברבות הימים חלה אחד העגלונים, כשבאו חבריו לבקרו הזכירו לו את ההתחייבות שלהם, ואכן הבטיח שיבוא לספר. אחרי כמה ימים מת אותו העגלון. ביום ה"שלושים", הגיע אל חבריו בחלום, והזהירם באזהרה חמורה שלא ישנו "ויסקי" ואז ירווח להם! שאלו העגלונים: מה הבעיה ב"ויסקי", הרי היה לזה הכשר? ענה להם: כשהגעתי למעלה שאלו אותי לסדר יומי, ופירטתי להם, שאלו אותי למה לא השתתפתי בשיעור תורה? ולמה לא למדתי? עניתי, שכבר ניסיתי בצעירותי, ונוכחתי שזה מאוד קשה לשבת וללמוד, לכן לא למדתי. בהמשך השאלות, שאלו מה שתינו כשהיינו בבית המרוח, ועניתי שהכל היה עם הכשר כדת. ואז שאלו אותי מהם המשקאות אותם שתיתי, ומניתי אחת לאחת את כל הסוגים: יין, בירה, וכו' וכשאמרתי ששתינו גם "ויסקי", שאלו אותי איך שתית ויסקי? הרי זה מר?! עניתי להם שהם לא מבינים ב"ויסקי" כי רק בהתחלה זה מר וקשה אבל כשמתרגלים זה מתוק ביותר!

אמרו לי, אם כך, פסקת בעצמך את דינך לגיהנום!
למה?! שאלתי בתדהמה!

הם ענו לי: כי עכשיו הרי אמרת שהנך יודע שישנם דברים שבתחילה הם מרים וקשים אבל כשמתרגלים זה נהיה מתוק ביותר! לפי דברך היה לך להתרגל וללמוד תורה כדי שיהיה לך מתוק ביותר!...

סיפור ד' לשולחן שבת

"ולא תיקח שוחד"

נשאלת השאלה החשובה מדוע אין איסור על נתינת שוחד אלא רק על לקיחת שוחד? פעם אחת נפגש רבה של בריסק הגאון רבי יוסף דוב סולובייצ'יק עם שופט מרוסיה. החוקים שלנו - אמר השופט הגוי - טובים מהחוקים שלכם. למשל: לנו יש חוק נגד שוחד מענישים גם את השופט וגם את האיש שנותן אתהשוחד ואילו אצלכם על פי דיני התורה האיסור רק לקחת את השוחד ואילו נותן השוחד אינו עובר על שום איסור. אדרבה - השיב הרב מבריסק - דווקא מפני כך דין התורה שומר יותר על יושר הדין. על פי חוקכם הדיין אינו חושש כלל לקחת שוחד משום שבטוח הוא שנותן השוחד לא יגלה את הדבר לאיש שהרי אם יתגלה הדבר ייענש גם הוא. אולם על פי חוקי התורה - סיים הרב - אין הדבר כן. כל דיין חושש מאוד ליטול שוחד שמא יבוא הנותן ויגלה את מעשיו של הדיין... המסר החשוב לנו היא האחריות שכל אחד צריך לקבל על עצמו ולא להיות תלוי בקיום חובתו או מצוותו של מישהו אחר. מעובד מאתר <http://dvar-tora.co.il>

סיפור ה' לשולחן שבת

בתחילת הפרשה מופיע הציווי על המדיח לעבודה זרה "כִּי יִמְצָא בְּקִרְבּוֹ בְּאֶחָד שְׁעָרָיו .. אִישׁ אוֹ אִשָּׁה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת הָרַע בְּעֵינֵי ה' .. לְעֵבֶר בְּרִיתוֹ" ולאורך הדורות היו ממורים ומשומדים שעזבו את תורתנו הקדושה, המירו את דתם וניסו לחבל בכרם ישראל. אחד ממלכי אומות העולם פנה אל רבי תנחום ואמר לו: "הבא ונהיה עמי ועמך לעם אחד!" השיב לו ר' תנחום: טוב ויפה, אך אנו היהודים הננו נימולים ועל כן לא נוכל להיות כמכם, הגויים. המולד איפה אתם ותהיו כמונו, היהודים". ירד המלך לסוף כוונתו של ר' תנחום והבין את הפקחות שבתשובתו, אמר לו אכן ניצחתי בדברך, ואולם, על פי החוק מי שמנצח את המלך מושלך הישר אל גוב האריות. מיד קרא למשרתיו והללו השליכו את היהודי אל הגוב, וראו זה פלא- האריות ניצבו ליד ר' תנחום הביטו בו אך לא נגעו בו לרעה. באותו מעמד נוכח גם מומר אחד שונא ישראל, שהתרעם על הנס שארע ליהודי, ובזעמו כי רב פנה אל המלך ואמר לו: נראה שאין האריות רעבים עתה, ועל כן לא נגעו ביהודי. הבא ונעשה נסיון וניווכח אם האריות רעבים או לאו, הציע המלך וקרא למשרתיו, השליכו אל הגוב את האדם הזה, צויה והצביע על המומר. וה שלך המומר לגוב האריות, ובאחת התנפלו עליו האריות ואכלו את בשרו לתיאבון

סיפור ו' לשולחן שבת

התורה מתווה לנו דרך בעבודת השם: "תמים תהיה עם ה' אלוהיך" לנהוג בתמימות אל מול מצוות ה' שבזה נגרם נחת רוח גדולה להקב"ה. על מנת להבין את מעלת התמימות נביא סיפור שהתרחש בתקופתו של האר"י הקדוש: באחת העיירות הסמוכות למקום מגוריו של האר"י הקדוש נתמנה רב צעיר כרב קהילה. באותה קהילה חי איש פשוט ותמים שהתפרנס מיגיע כפיו. יום אחד שמע את דרשתו של רב העיר שעסקה אודות לחם הפנים שהיה בבית המקדש אמר לעצמו אותו יהודי: "הרי גם בית הכנסת נקרא מקדש מעט אם כן, בוודאי מצווה גדולה תהיה לי אם אביא לארון הקודש את לחם הפנים!" גמלה בליבו החלטה לאפות בכל ערב שבת שתיים עשרה חלות ולהניחן בארון הקודש שבבית הכנסת השכונתי. אמר ועשה, יום שישי הגיע ומיודעניו אפה תריסר חלות קלועות, הביאן לבית כנסת, הניחן לפני ארון הקודש והתפלל בתמימות להקב"ה שיקבל את המנחה מידו - ואת לחם הפנים שהכין לכבודו יקח הקב"ה אליו לשמי מרום. לאחר שסיים האיש את תפילתו שם האיש את פעמיו לביתו להתכונן לקראת השבת המתקרבת. מה רבה הייתה שימחתו עת פתיחת ארון הקודש למחרת והנה החלות אינם "בוודאי קיבל הקב"ה את המנחה מידי" חשב האיש ולא גילה את סודו לאיש. בליבו גמלה החלטה בכל שבת הוא ישמח את הקב"ה ויכין לכבודו את "לחם הפנים". שמש עני ולו שישה בנים היה בבית הכנסת, ביום שישי האחרון כבר לא יכל לסבול את חרפת הרעב בה מצויים הוא ומשפחתו, מה עשה? התפלל בכל מאודו לה' שלפחות חלות ימציא לו לשבת. בצהרי יום שישי ניגש לבית הכנסת על מנת לנקותו ריח החלות הטריות מילא את בית הכנסת.

הוא ניגש לארון הקודש והנה 12 חלות מוכנות לשבת. הוא הבין שה' שמע את תפילתו ושלה לו לחם משמים... וכך בכל שישי זה מביא וזה לוקח.

בשישי אחד התעכב הרב בכיה"כ והנה מגיע היהודי התמים ושם פעמיו אל ארון הקודש שבידו "לחם הפנים". לפליאתו של הרב הסביר בתמימות שבכל יום שישי הוא מביא לה' את לחם הפנים... גער בו הרב וביקשו לחדול ממנהגו לאלתר. ביום ראשון הוזמן הרב אל האר"י הקדוש שצפה ברוח קודשו בנעשה. משהגיע הרב אליו גער בו האר"י ואמר לו: "תדע לך שמנעת מהקב"ה נחת רוח גדול שהיה לו בכל יום שישי מאותו יהודי תמים - תמהה אני אם תשלים את שנתך..." ואכן לאחר כמה חודשים נפטר הרב לבית עולמו.

זוהי כוחה של תמימות הבה נתהלך לפני ה' בתמימות ונגרום לו נחת רוח...

מעובד מאתר <http://dvar-tora.co.il>

סיפור ז' לשולחן שבת

"תמים תהיה עם ה' אלוךך" - על מעלת שמירת דבר ה' כהווייתה ללא קיצורי דרך או הגדלת ראש במקום שאין ציפיה מאיתנו לעשות כן.

מובא בשם הגאון הצדיק רבי ישראל סלנטר משל למה הדבר דומה:

למלך אחד ששלח אחד מדוכסיו בשליחות למדינה אחרת. תנאי אחד מתנה אני אותך - אמר המלך לדוכס - כאשר תגיע לשם בשום פנים אל תסכים להתערבות עם אחד משרי המדינה.

הסכים הדוכס לתנאי המוזר ויצא לדרכו. כאשר הגיע לאותה מדינה נפגש הדוכס עם שריה. וישב עימם לשיחה.

אדוני הדוכס - שאל אחד מהם - האם נכונה השמועה כי אתה גיבן? שקר הדבר - אמר הדוכס - מעולם לא הייתי גיבן!

הבא נתערב במאה אלף דינר שאכן גיבן אתה - אמר השר - פשוט את חולצתך וכולנו נראה אם גיבן אתה או לא!

נזכר הדוכס באזהרת המלך אך מיד חשב בליבו: הרי איני גיבן ותוצאת ההתערבות ידועה מראש מדוע לא אסכים? הסכים הדוכס ופשט את חולצתו ואכן ראו כולם שאינו גיבן מיד שלשלו לידיו סכום של מאה אלף דינרים. כאשר הגיע הדוכס בחזרה בא לפני המלך וסיפר לו את כל אשר קרה.

אבוי לי - אחז המלך בראשו - מה עשית? הן אני התערבתי עם שרי המדינה ההיא בחמש מאות אלף דינרים כי לא יצליחו לשכנע אותך להסיר את חולצתך...

כן הוא גם הנמשל - סיים רבי ישראל:

על האדם מוטלת החובה לקיים את מצוות התורה בתמימות בלא מחשבות ובלא התחכמויות רק כפי הכתוב עלינו לקיים ותו לא!

מעובד מאתר <http://dvar-tora.co.il>

סיפור ח' לשולחן שבת

הכנה לקראת חודש הרחמים והסליחות נביא משל ממשלי הרב "ישועה ורחמים" זצ"ל:

מעשה באדם שנולד לו ילד עיוור, רחמנא ליצלן. נטלוהו לרופאים, ערכו לו בדיקות וצילומים, עסקו בתרופות ובניתוחים, אך ללא הועיל. ניגש האב לבנו, נטל ידיו בידו ואמר בכאב: "בני יקירי, גזירה היא ממרום ונקבלה באהבה. עולמך יהא חשוך עליך לעולם, אין תרופה למכתך". והילד השח ראשו בהכנעה. לימים נכנס הילד לחנות. גישש בידיו וזיהה את המוצרים, עד שהניח ידו על חפץ עגול.

שאל: "מה הוא חפץ זה?". ענה המוכר: "זו מנורה חשמלית". "מנורה?", תמה הילד, "מה עניינה?!" "כשחשוך, לוחצים על הכפתור ונדלק האור, ואפשר לראות", הסביר המוכר. נפעם הילד, שב לביתו ופנה לאביו בטרונים: "אבא, אבא, למה ייאשתני? מדוע אמרת לי שאין תרופה למכתי? הייתי היום בחנות ומצאתי בה מנורה, לוחצים על הכפתור - ורואים! אנא, קנה לי את מנורת הפלאים, ותאיר את עולמי!". התרגש האב וענה בכאב: "אל נא, בני, אל תשגה באשליות! מנורת החשמל מיועדת למי שראיתו תקינה, ורק החשיכה מעכבתו מלראות. אזי תגרש המנורה את החושך והוא יראה לאורה. אבל מי שמאור עיניו כבה - לא תעזרהו המנורה כל עיקר...!"

והנמשל: חודש אלול הוא חודש הרחמים והסליחות ולמרות כוחו הגדול של הוידוי "שכל מי שחוטא, ואומר "חטאתי", אין רשות למלאך החבלה לגעת בו" יש לדעת שאמירת הסליחות אינה פועלת בדרך קסם, ואינה מרעיפה סליחה מאליה: רק מי שליבו ער ורגשותיו פועמים, אלא ששיגרת החיים גברה עליו והאפילה את רגשותיו, יהיו עבורו הסליחות כקרני אורה שיגרשו את החשיכה ויפזרו את הערפילים החוצצים בינו לקב"ה. אבל מי שאין "שופטים ושוטרים" ממונים על שעריו בעיקר כדיבור בשמיעה ובראייה לא יוכל להתפלא אם תפילתו תהיה עליו לטורח ואין דבריו נשמעים.

סיפור ט' לשולחן שבת

תזכורת לקראת חודש אלול
פעם אחת ראה אחד מחיילי הצר ניקולאי, אדם שיכור באמצע הלילה, וקרא לו להזדהות. השיכור לא הגיב לקריאה ולא הזדהה, חזר החייל וקרא לאיש ודרש ממנו להזדהות, וגם הפעם נשאר קריאתו ללא מענה. בפעם השלישית צעק החייל: "אני חייל של המלך ניקולאי! אני מצווה עליך להזדהות!", ומשלא הזדהה האיש גם בפעם הזאת, ירה בו החייל ופצעו. עמדו השנים למשפט, השיכור על שלא נענה לקריאת החייל, והחייל על שפצע את האיש. טען הפצוע: "מדוע ירית בי?" השיב החייל, שעשה זאת משום שהלה סירב להזדהות. חזר האיש וטען: "הלא ראית שאני מתנדנד שיכור, ומה רצית ממני?" ענה לו החייל: "כאשר שומעים את שמו של הצאר ניקולאי ירום הודו, גם שיכור צריך להתכבד מיינו!"
הנמשל: כאשר שומעים קול הקורא: אלול! כאשר עומד החזן ומכריז "ראש חודש אלול יהיה ביום השלישי וביום הרביעי הבא עלינו לטובה", על כל אדם, בכל מצב שהוא להתעורר.

סיפור י' לשולחן שבת

תזכורת חודש אלול ב'
המגיד הירושלמי, הגאון הצדיק רבי שלום שבדרון זצ"ל, סח אודות מסירותו המופלאה של מר געש, מוסר העבודה הנעלה שלו. עם שחר מופיע היה במקום עבודתו – קיץ וחורף, בסופה ובשרב. נושא עימו כיסא מתקפל ומטריה, בקיץ הפכה לשמשייה. מציב היה את הכיסא למרגלות הרמזור, על אי התנועה בואכה ירושלים. מפקח היה על התנועה לבירה, שתזרום כסידרה. כשהאור ירוק, סימן במטרייתו לנהגים לנסוע, להתקדם, לא לעכב את השיירה. כשהתחלף לצהוב נושא היה את המטריה מעלה, לאות אזהרה, וכשהבליח האור האדום פשט ידו ועצר במטהו את התנועה! והנהגים צייתנים היו, נשמעו להוראותיו בלי עירעור. כל עוד חסמה המטריה את דרכם, לא העז איש לנסוע! בזו אחר זו נעצרו המכוניות. בשיירה ארוכה ארוכה, מכבדים את הצו. אבל אך התחלף האור לירוק – והמחסום הורם. מר געש ציווה: "סע" – והכל החלו לנוע, מהירים להישמע להוראה, משתדלים לעבור את הצומת בטרם יניף מר געש את המטריה בהבהוב הצהוב! ומר געש אינו יודע מנוח, מהפציע השחר עמל בפרך וניווט את התנועה הסואנת, ברגש אחריות מעורר הערצה. לא הרשה לעצמו הפוגה, לא ידע רגע מנוחה. הן כבדה המטלה המוטלת על כתפיו, לדאוג שהתנועה תזרום כסידרה אל הבירה! רק באישון לילה, בגבור עליו הרעב והתשישות, מקפל היה את הכיסא ושב לביתו. מדווח לרעייתו שהיום עבר בשלום. לא היו פקקים, העיר ניצלה מקטסטרופה. ומרת געש המתפעמת הגישה לו ארוחתו בעיניים מעריצות: אח, אילו היו הרשויות יודעות להעריך את תרומתו! אבל השנים עשו את שלהן, הגיל נתן אותותיו, גם המתח והאחריות הכבדה חרטו את רישומן, ומר געש לקה בלב, אחזו שבץ. רעייתו הזעיקה את הרופא, שקבע נחרצות: יש להזעיק אמבולנס ולהביאו לבית החולים, כל רגע יקר!
"לא, איני יכול", נאנק מר געש, "התנועה, מה היא עליה?!". מחאותיו נפלו על אוזניים ערלות. הוא הועלה לאמבולנס, הובהל לבית החולים, הוכנס למיטה וחובר למוניטור.

"אבוי", התמרמר בזעקה, "הכביש יפקק, התנועה תושבת, העיר תחסם!"
"שקט!" תבע החולה במיטה הסמוכה. "מה היללות הללו?" "בעלי מנווט את התנועה לירושלים", הסבירה האישה. "הבלים", הפטיר הלה "בעלך הוא התמהוני שיושב ליד הרמזור?! וכי באמת סבור היה שהתנועה מתנווטת על ידו?! והרי הרמזור ניווט את התנועה, וינווטה בלעדיו!" המוניטור של מר געש השתולל. "מה הוא אומר?! ייבב מר געש, "מה אמר?!". ואף הרעיה המסורה נחלצה להגנה: "איך תוכל לטעון כך על עבודתו המסורה, וכי לשם מה עמל בפרך ארבעים שנה?!". אך הלה סובב אצבעו סביב רקתו ואמר בלא חמלה: "לשם מה! כי אחזו השיגעון גברתי, משום כך...!"
אתם צוחקים, רבותי – היה רבי שלום מתנגן בקולו – אבל מר געש זה הוא אנחנו... גועשים ומתגעשים כל היום, כל החיים. על מה ולמה? להביא פרנסה, להרוויח עוד ועוד, להדביק את יוקר המחיה. ומשום כך אין לנו פנאי, לא לתפילה בנחת ובכוונה, לא לשיעור תורה ולא לשום דבר שבקדושה.

המסר חשוב לילדים, שהרי כל היום רצים לאחור הלימודים להרבה עיסוקים ומשחקים ומזניחים את הדברים החשובים שילוו אותם בבגרותם הן במקצועות הקודש, בלימוד התורה, בתפילות והן במקצועות החיים.

מתכוננים לפרשה תשובות לשאלות :

מינוי הנהגה לעם ישראל (יא, כו-לב)

פרשת שופטים עוסקת בארבעת סוגי ההנהגה של עם ישראל : שופט , מלך , כהן ונביא . בתוך כך אנו מצויים לקיים מערכת משפט ואכיפה על פי דיני התורה.

- מה מטרת מינוי השופטים והשוטרים? (טז, יח) וְשֹׁפְטוּ אֶת הָעָם מִשֹּׁפֵט צֶדֶק
התורה מונה שלושה איסורים במערכת המשפט. השלימו: (טז, יח)
אזהרה לכל אחד ואחד מישראל, שלא ימנו דיין אלא אם כן הוא בקי והגון, לפי שהוא סבה להטות המשפט (רבינו בחיי) (טז, יט) לא תטה משפט
- אף בשעת הטענות אזהרה לדיין שלא יהא רך לזה וקשה לזה , שלא יהא עשיר יושב ועני עומד , לפי שכשרואה שהדיין מכבד את חברו מסתמין טענותיו (טז, יט) לא תכיר פנים.
אפילו לשפוט צדק ואמת (טז, יט) ולא תקח שחד.
- מדוע אסור לקחת שוחד? (טז, יט) כִּי הַשְּׁחָד יַעֲוֶר עֵינֵי חֲכָמִים וְיִסְלֹף דְּבָרֵי צְדִיקִים
- השלימו : "צֶדֶק _____ תִּרְדֹּף" (טז, כ) צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף

דין לעובד עבודה זרה (טז, כא - יז, ו)

- התורה חוזרת על איסורי עבודה זרה "לא תטע לך אֲשֶׁרָה כֹּל עֵץ , וְלֹא תִקֵּים לָךְ מִצֵּבָה" . איזה מקרה נוסף מובא בפרשה ? (יז, ב-ג) "כִּי יִמָּצָא בְּקִרְבְּךָ בְּאֶחָד שְׁעָרֶיךָ אִישׁ אוֹ אִשָּׁה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת הָרַע וְיִלְךָ וַיַּעֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָהֶם וְלָשִׁמֶשׁ אוֹ לְיָרֵחַ אוֹ לְכָל צֶבָא הַשָּׁמַיִם ..."
- הדיינים מחוייבים לבדוק היטב ולחקור את העדים על האשמות כנגד העובד עבודה זרה "וְהִגִּד לָךְ וְשִׁמְעַת וְדִרְשֵׁת הַיֵּטֵב" . כמה עדים נדרשים כדי להרשיע את הרשע בגזר דין מוות? (יז, ו) על פי שְׁנַיִם עֵדִים אוֹ שְׁלוֹשָׁה עֵדִים יוֹמַת הַמֵּת

תפקיד הדיינים (יז, ו-יג)

- משה רבנו מלמד את עם ישראל מה לעשות כאשר יש בעיה שאין לה פתרון ידוע "כִּי יִפְלֹא מִמֶּךָ דְּבָר לְמִשְׁפָּט בֵּין דָּם לְדָם בֵּין דִּין לְדִין וּבֵין נָגַע לְנָגַע דְּבָרֵי רִיבַת בְּשַׁעְרֶיךָ " . מיתחו קו בין הבעיה לבין הסבר הבעיה: (יז, ט)

בין דם לדם	שיהיו חכמי העיר חולקים בדבר, זה מטמא וזה מטהר, זה מחייב וזה מזכה
בין דין לדין	בין נגע טמא לנגע טהור
ובין נגע לנגע	בין דם טמא לדם טהור
דברי ריבות	בין דין זכאי לדין חייב

- מה צריכים לעשות בעלי הדין? מי יתן את התשובה לבעיה? (יז, ט) ללכת אל הכהנים או השופט של אותם הימים ולשאול אותם
התורה מצווה אותנו לשמוע בקול חכמים ולא לסטות ממנו ימין ושמאל אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין , וכל שכן כשאומר לך על ימין ימין, ועל שמאל שמאל

מצוות מינוי מלך לישראל (יז, יד-כ)

- משה רבנו מנבא שעם ישראל יבקש למנות מלך. למה עם ישראל יבקש זאת? (יז, יד) אֲשִׁימָה עָלַי מֶלֶךְ כְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתַי
- מי יבחר את המלך על ישראל (יז, טו) הקב"ה
- מי לא יכול להיות מלך על ישראל? (יז, טו) נוכרי

4. מה אסור למלך לעשות (ארבעה דברים)? (יז, יז, יז) לא ירבה לו סוסים, ולא ישיב את העם מצרימה, ולא ירבה לו נשים, וכסף וזהב לא ירבה לו מאד
5. משה רבנו מצווה את המלך לכתוב לו ספר משנה תורה. מדוע? (יז, יט) וקרא בו כל ימי חייו למען ילמד ליראה את ה' .. , לשמר את כל דברי התורה הזאת ואת החקים האלה לעשתם
6. כיצד לימוד התורה יסייע למלך? (יז, כ) לבלתי רום לבבו מאחיו (גאוה) ולבלתי סור מן המצוה ימין ושמאל (שמירת המצוות) למען יאריך ימים על ממלכתו

עבודת הכוהנים ושכרם (יח, א-ח)

1. למדנו ששבת לוי לא קיבל נחלה בארץ ישראל. מה הייתה פרנסתם שהיו מקבלים מבני ישראל? (יח, ג-ד) הזרע והלחיים והקבה מהקורבנות, ראשית דגן תירוש יצהר והגן

דינים נוספים בפרשה (יח, ט - יט, כא)

1. משה רבנו מזהיר שוב את עם ישראל מהליכה בדרכי הגויים שהיו מנסים לנבא עתידות ע"י עבודה זרה "קסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף... ושאל אוב וידעני ודרש אל המתים". מה משה רבנו מבקש מעם ישראל? השלימו: "עם ה' אלקיך" (יח, ג) "תמים תהיה עם ה' אלקיך"
 2. במעמד הר סיני, עם ישראל פחד לשמוע את קול ה' וביקש ממשה רבנו שידבר עם הקב"ה ויעביר את מצוות ה'. הקב"ה מבטיח למנות נביא שימשיך להעביר את דבר ה' לעם ישראל. כיצד ידעו עם ישראל שהנביא הוא נביא אמת ואינו משקר? מה עונשו של נביא השקר? (יח, כ-כב) אם לא יתגשמו נבואותיו של הנביא שאמר בשם ה'. מוות
- ערי מקלט -
3. למדנו בחומש במדבר על ערי מקלט, שאליהם יכול לברוח רוצח בשגגה (לא בכוונה). כמה ערי מקלט אנו מצויים להקים בתוך ארץ ישראל? (יט, ב-ג) שלוש
 4. איזה שני מקרים מביאה התורה לרצח בשגגה (לא בכוונה)? (יט, ד-ה) אֲשֶׁר יָכָה אֶת רֵעֵהוּ בְּכֵלֵי דָעַת, וְאֲשֶׁר יָבֵא אֶת רֵעֵהוּ בַיָּעַר לְחֹטֵב עֵצִים וְנִדְחָה יָדוֹ בַּגֶּזֶן לְכַרֵּת הָעֵץ וְנָשַׁל הַפְּרִזֹּל מִן הָעֵץ וּמָצָא אֶת רֵעֵהוּ וָמָת
 5. למדנו שגואל הדם הוא קרוב של הנרצח הרוצח לנקום את מותו של הנרצח. אם הרוצח בשגגה מניע לעיר מקלט, אסור לגואל הדם לפגוע בו. מה יהיה דינו של גואל הדם אם יהרווד את הרוצח בשגגה לפני שמגיע לעיר המקלט? (יט, ו) וְלֹא אֵין מִשְׁפַּט מָוֶת
 6. מה יהיה דינו של רוצח במזיד שבורח לעיר מקלט (יט, ז) וְלָקַחוּ אוֹתוֹ מִשָּׁם וְנָתְנוּ אוֹתוֹ בְּיַד גֹּאֵל הַדָּם וָמָת
 7. התורה ממשיכה לדון במערכת המשפט וחקירת העדים. מה מצויים השופטים לעשות לעד שקר? (יט, יט) וְעִשִּׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו

ההכנה לקראת מלחמות ישראל (כ, א-ט)

1. משה רבנו מכין את עם ישראל לקראת הקרבות בכניסה לארץ ישראל באויבים גדולים ורבים עם כלי נשק טובים יותר מכלי הנשק שהיו לעם ישראל והם צריכים לבטוח בישועת ה'. ומצווה את הכהן לדבר עם בני ישראל לפני היציאה לקרב. השלימו את דבריו של הכהן: "שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על איביכם אל _____ אל _____ ואל _____ ואל _____ מפניהם" (כ, ג-ד) שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על איביכם אל ירד לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם
2. השוטרים הממונים יוסיפו לדבר אל עם ישראל כדי שלא יצאו אנשים שמפחדים להילחם בגלל סיבות אישיות ועלולים להחליש את הלוחמים. איזה מקרים מביאה התורה? מיתחו קו (כ, ה-ח)

מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בַּיִת חָדָשׁ	וְלֹא חָלְלוּ
וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר נָשַׁע כָּרֶם	וְלֹא לָקַחָה
וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר אָרַשׁ אִשָּׁה	לְבֵיתוֹ וְלֹא יָמַס אֶת לִבָּב אָחִיו כְּלָבְבוֹ
מִי הָאִישׁ הַיָּרֵא וְרַף הַלֵּבב יָלְדָּ וְיָשָׁב	וְלֹא חָנְכוּ

משה רבנו מצווה למנות שרי צבאות על העם לפני המלחמה שמסוגלים להרים את רוח העם במלחמה

כללים במלחמות ישראל (כ, יכ)

ראינו בפרשות קודמות שעם ישראל צריך להשמיד את יושבי ארץ כנען וזוהי מלחמת חובה. כעת, לאחר ההכנות ולפני היציאה לקרבות, משה רבנו מלמד את עם ישראל מה לעשות במלחמת הרשות (עם ישראל יכול להרחיב את נחלתו)

1. מה צריך לעשות בשלב הראשון של המלחמה לכיבוש העיר? (כ"א) וְקָרָאתָ אֵלֶיהָ לְשָׁלוֹם
2. אם האויב נכנע בפני עם ישראל, ניתן לגבות מהם מס (תשלום כספי) ואפשר להפוך אותם לעבדים. מה צריך לעשות אם הם לא נכנעים? (כ"ב) וְיָגֵד לְהִלָּחֵם וְלְהַשְׁמִיד אֶת כָּל הַזְּכָרִים
3. לצורך כיבוש העיר היו עושים מצור - מקיפים את העיר כך שלא ניתן להכנס ולצאת. משה רבנו מצווה על איסור בזמן מצור על עיר בזמן מלחמה. מהו? (כ"ט) לֹא לְהַשְׁחִית עֵץ מֵאֵכֶל

עגלה ערופה (כ"א, א"ט)

בין פרשיות המלחמה, מופיע עניין מיוחד של חלל, אדם מת, שנמצא בשדה ולא יודעים מי הרג אותו. התורה מלמדת אותנו שאם יש יהודי שנפגע, צריך לכפר על מותו כיוון שכולנו אחראים לכל אחד ואחד מעם ישראל ולא דאגו למנוע את המוות של החלל.

1. כיצד יש לברר איזו עיר תכפר על מותו של אותו יהודי? (כ"ג) מוֹדֵדִים אִיזו עִיר הִכִּי קְרוּבָה לְאִישׁ הַמֵּת
2. זקני העיר צריכים לקחת עגלה. מה מיוחד בעגלה זו ולאן לוקחים אותה? (כ"ד) אֲשֶׁר לֹא עֶבֶד בָּהּ אֲשֶׁר לֹא מְשֻׁכָּה בְּעֵל, אֶל נָחַל אֵיתָן אֲשֶׁר לֹא יְעֶבֶד בּוֹ וְלֹא יִדְרַע

מסבירים חז"ל את הסיבה לעריפת העגלה: "אמר הקב"ה תבא עגלה בת שנתה שלא עשתה פירות, ותערף במקום שאינו עושה פירות, לכפר על הריגתו של זה, שלא הניחודו לעשות פירות"

3. כתוב בתורה שזקני אותה העיר "יִרְחֲצוּ אֶת יְדֵיהֶם עַל הָעֵגְלָה הָעְרוּפָה בְּנָחַל". מה צריכים להגיד הזקנים? השלימו: "לֹא _____ אֶת הַדָּם הַזֶּה לְאֵל _____ לֹא _____ (ז, י) יְדִינוּ לֹא שָׁפְכוּ אֶת הַדָּם הַזֶּה וְעֵינֵינוּ לֹא רָאוּ

